

en na de epidemie te Tokio en te Ann Arbor. De resultaten wat de invloed van de vaccins op de antistoffen bij kinderen betreft, weken volgens DAVENPORT niet af van die bij volwassenen. Maar over de beste wijze van toediening en de samenstelling van het vaccin bestaat nog geen eestemmingheid. Het optimisme van DAVENPORT over de toekomst van een influenzavaccin werd bij de discussie geenszins algemeen gedeeld.

ISAACS (Londen) sprak over virusinterferentie. Uitgangspunt hierbij waren de onderzoeken, in de laatste twintig jaar verricht over virusinterferentie en in het bijzonder over het sterk remmende effect op de groei van influenzavirus, teweeggebracht door voorafgaande enting met gedood virus van dezelfde stam of van een afwijkend serologisch type. Bij deze virusinterferentie ontstaat een produkt, door ISAACS c.s. interferon genoemd, dat bepaalde eigenschappen heeft. Het is een eiwit waarvan de juiste samenstelling nog niet bekend is: wel is het mogelijk zijn werking te versterken. Het is nu reeds gebleken, dat interferon tegen verschillende virussen werkzaam is.

CHANOCK (Bethesda) besprak de nieuwe virussen, verkregen uit de luchtwegen van zuigelingen en kleuters, waarna ROWE (Bethesda) infecties met adenovirus en speekselkliervirus bij kinderen besprak. Hij beschreef de verschillende typen adenovirus en de hierdoor veroorzaakte epidemieën. De ernstigste infecties, die ROWE had waargenomen, waren pneumonieën door type 7 en 8 van het virus.

Het speekselkliervirus komt in sommige landen (Egypte en Japan e.a.) zeer frequent voor. Een enkele keer zou dit pancreasfibrose kunnen veroorzaken of een lokaal granuloom of een hersenproces. Of bijniersteroiden bij deze infectie een gunstig effect hebben is nog de vraag.

KATZ (medewerker van ENDERS te Boston) besprak de aanwinsten op het gebied van mazelen en waterpokken. Hij gaf een opsomming van de eigenschappen van het varicellavirus en beschreef het beloop van de ernstige hemorragische waterpokken; deze kunnen ontstaan bij infectie met het virus na voorafgaande bestraling van gezwellen, na therapie met anti-metabolieten, of na of tijdens behandeling met bijniersteroiden.

Uitvoerig werden door KATZ de proefnemingen beschreven, verricht om een verzwakt levend vaccin tegen mazelen te verkrijgen. Dit is, wat betreft de profylaxe van mazelen bij apen die hiervoor vatbaar zijn, gelukt door herhaald overenten van het virus op apeniercellen.

WARD (New York) sprak over hepatitis. Hij heeft met een aantal medewerkers in een gesticht voor geestelijk gestoorde kinderen gedurende een periode van vijf jaar een groot aantal gevallen van hepatitis infectiosa bestudeerd. Hij kon de beschuttende werking van γ -globuline bevestigen; deze bleek 7 tot 9 maanden te kunnen aanhouden. Beruste dit op „passief-actieve immuniteit”, zoals STOKES heeft verondersteld? Indien dit juist was, zou men volgens WARD c.s. de langdurige beschutting moeten kunnen opwekken door het virus toe te dienen aan patiënten, die door een injectie van γ -globuline beschermd waren (!). Om dit uit te voeren werd de ontlasting van een aantal hepatitispatiëntjes gedurende de eerste acht ziektedagen verzameld. Uit deze ontlasting werd een suspensie bereid, die, na verschillende bewerkingen en toetsing op dieren en weefselkweken, genoegzaam veilig werd geacht om aan een aantal kinderen van 5 tot 10 jaar (met toestemming van de ouders!) per os te worden toegediend. Een aantal van deze kinderen kreeg hepatitis na een wisselende incubatieperiode. Een lange incubatietijd (langer dan 60 dagen) werd aan een

secundaire infectie toegeschreven. Verhitting van de virussuspensie gedurende 30 minuten op 56°C veranderde de incubatieperiode niet. Bij deze proeven kon o.a. worden aangetoond, dat reeds twee tot drie weken vóór het verschijnen van icterus, dus gedurende de incubatieperiode, hepatitisvirus in de ontlasting wordt uitgescheiden.

Tenslotte hield mej. SPRUNT (New York) een voordracht over de praktische aspecten van de diagnostiek van virusinfecties bij kinderen.

Alles bij elkaar was het een zeer leerzaam symposium, vooral ook nuttig door het onderlinge contact van het beperkte aantal deelnemers, in de tijd tussen de voordrachten.

Amsterdam, april 1958

S. VAN CREVELD

INGEZONDEN

(Buiten verantwoordelijkheid van de Redactie; ter bevordering van spoedige plaatsing van de stukken behoudt de Redactie zich het recht voor, deze zo nodig te bekorten.)

ALGEMENE PSYCHOLOGISCHE ASPECTEN VAN HET VERKEERSONGELUK

De algemene psychologische beschouwingen van Prof. SILLEVIS SMIT omtrent produktie, verkoop en koper van auto's zijn bijzonder interessant, maar betreffen meer het autobezit dan het verkeersongeval.

Uit het verband tussen toenemende motorisering en het aantal verkeersongevallen volgt nog geen verklaring van het vóórkomen van die ongevallen, welke veeleer moet worden gezocht in het berijden, en dus de berijders, van de motorvoertuigen. Het beveiligen van de verkeersmiddelen blijft een gebiedende eis, maar heft het ontstaan van ongevallen niet op, terwijl ook de gevaarlijkste auto veilig kan worden bereden. Het is dan zaak, dat de bestuurders worden geïnstrueerd over de gevaren van het berijden van verkeersmiddelen in het algemeen en van hun voertuig in het bijzonder, zoals men ook niet nalaat de militair te instrueren over de gevaren bij het hanteren van zijn projectielen. Inderdaad hebben publikaties in het verleden van deze aard ingang gevonden, zoals die over het aantal wagenlengten remafstand bij verschillende snelheden, eenvoudige proefjes over reactiesnelheden enz.

Wat de psychologische bestudering van de verkeersdeelnemers betreft, wordt de geneigdheid tot risico's genoemd. Het komt mij voor, dat dit te zwak is uitgedrukt. Veeleer kan men spreken van een risicobehoeftte met als inzet het leven. Men kent dit van de man, die op de wilde-dierenjacht gaat, uit alle tijden; van de beklimmers van steile bergwanden en van de waaghalzen, die geregeld de pers van kopij voorzien. Het klinkt niet onwaarschijnlijk, deze behoefte als een algemeen menselijke eigenschap te zien, uiteraard met individuele variaties tussen jong en oud, man en vrouw. Iedere autobestuurder kent bij tijd en wijle dit nemen van risico, van het „kan nog net”. De inzet van het leven wordt gevoeld, maar de consequenties worden niet getrokken. Men kan deze behoefte beschouwen als een intensief willen voelen van het leven, juist bij het levensgevaar.

Het voldoen aan deze risicobehoeftte met het leven als inzet, is in de geordende maatschappij niet eenvoudig meer. Zelfs het risico van een bedreigd bestaan, zonder dat onmiddellijk het leven in gevaar komt, wordt door een netwerk van sociale zekerheden ingekapseld. In het verzet kon men zich aansluiten bij knokploegen, later oorlogsvrijwilliger worden, maar in vreedetijd schijnt de bevrediging van deze behoefte slechts weggelegd voor enkelingen, die van de

toren van een hefbrug duiken, opzettelijk te ver in zee gaan zwemmen, enz. Wanneer zich echter in deze maatschappij een alom aanwezige mogelijkheid gaat voldoen ter bevrediging van deze „levensrisicobehoefte”, zal men ongetwijfeld de manifestatie hiervan kunnen verwachten.

Een dergelijke mogelijkheid nu, wordt geboden door het verkeer. Men kan zich daarin bevinden onder variërende gevaarskansen, en menig automobilist kent de aantrekkelijkheid, naast de ongemakken, van gevaarlijke trajecten, gladheid en mist. Men kan echter ook zelf de gevaarskansen variëren door de wijze, waarop men zich in het verkeer mengt, hetgeen de bevredigingsmogelijkheid aanzienlijk vergroot. Wederom herkent de verkeersdeelnemer de aantrekkelijkheid van het zich door het verkeer wrikken, het op een haar passeren enz.

Een ubiquitaire mogelijkheid heeft bovendien de eigenschap minder remmingen op te wekken dan echte waaghalzerij.

In dit licht gezien, zouden ongevallen tevens moeten worden beoordeeld op het genomen risico. De beantwoording van de schuldvraag leidt hiertoe, maar het nemen van risico behoeft geenszins gepaard te gaan met het overtreden van verkeersregels.

Het komt mij voor, dat strevingen, zoals die naar het leven van gevaarlijke situaties, de preventie van verkeersongevallen denkbeeldig maken. Wanneer echter deze behoefte aan levensgevaar, alsmede de bevrediging ervan door middel van deelneming aan het verkeer wordt bewust gemaakt, zou men de kans vergroten op een bewuste beheersing van die bevrediging, eventueel een sublimering.

In ieder geval is iedere bijdrage tot de oplossing van wat prof. SILLEVIS SMITT terecht een centraal vraagstuk van grote urgentie noemt, nl. het verkeersongeluk, ook van medische zijde, van belang.

Literatuur: SILLEVIS SMITT, W.G. (1958) *Ned. T. Geneesk.* 101, 1032.

Leiden, 1 juni 1958

F. L. M. STEENWINKEL

BERICHTEN

BUITENLAND

BELGIË. — ERKENNINGSCRITERIA VOOR SPECIALISTEN. In een bijlage bij het ministerieel besluit van 24 mei 1958 betreffende de erkenningscriteria voor specialisten, vindt men deze omschreven ten aanzien van anesthesiologie, klinische biologie, cardiologie, heelkunde, heelkunde op het abdomen, heelkunde op de thorax, bloedvatenheelkunde, neurochirurgie, plastische heelkunde, dermato-venereologie, gastro-enterologie, gynaecologie-verloskunde, inwendige geneeskunde, neuro-psychiatrie, oftalmologie, orthopedie, oto-rinolaryngologie, pediatrie, fysiotherapie, pneumologie, radio-diagnose, radio- en radiumtherapie, reumatologie, stomatologie en urologie.

CANADA. — INTERNATIONALE PRIJZEN VOOR REUMATOLOGEN EN CARDIOLOGEN. De Gairdner Foundation, een pas gevestigde filantropische instelling, looft prijzen uit voor ontdekkingen op het gebied van artritis, reumatische en cardio-vasculaire ziekten: vijf jaarlijkse prijzen van 5.000 dollar en een vierjaarlijkse prijs van 25.000 dollar. Inlichtingen verstrekt de heer E. DUNLOP, algemeen secretaris van de Gairdner Charitable Foundation, 320 Baystreet, Toronto.

DENEMARKEN. — COMATEUZE VERGIFTIGDEN IN HET BISPEBJERGZIEKENHUIS TE KOPENHAGEN. Het Bispebjerg-ziekenhuis te Kopenhagen heeft sinds 1949 een afdeling voor de behandeling van lijdens aan acute narcoticumvergiftiging. In den regel neemt men slechts patiënten in coma op;

hun aantal bedraagt 800 tot 1000 per jaar. In de jaren 1952-1956 zijn in het geheel 1731 mannen en 2608 vrouwen verpleegd; het aantal sterfgevallen bedroeg onderscheidenlijk 70 en 102. In 72 pct van de gevallen geschiedde de vergiftiging door een barbituurzuurverbinding; koolmonoxyde (vaak accidenteel) volgde met 11 pct. Bij poging tot zelfmoord was koolmonoxyde vaak gecombineerd met alcohol of barbituurzuur. Andere vergiften waren morfine en verwante verbindingen, alcohol, broomverbindingen, chloral, over de toonbank verkochte analgetica, parathion, nicotine, zoutzuur, ammoniak, cyaankali, kerosine.

In de grote meerderheid (94 pct) was de vergiftiging „bedoeld”, in de meeste gevallen een min of meer ernstige poging tot zelfmoord. Als beweegreden erkende men in ongeveer de helft van de gevallen gezins- en liefdesconflicten, in een-zesde van de gevallen maatschappelijke en economische moeilijkheden; voorts ziekte en ongewenste zwangerschap. Van diagnostisch standpunt onderscheidde men psychoses 9,5 pct, afwijkingen van de persoonlijkheid 18 pct, emotionele reacties en depressieve neurotische reacties elk ongeveer 30 pct (*Dan. med. Bull.*, 1958, bl. 131).

ENGELAND. — HERKENNING VAN DRONKENSCHAP. De geneeskundige opleiding zou te kort schieten, zo schrijft de redactie van de *British medical Journal* (31 mei 1958, bl. 1293), indien de student niet op de hoogte werd gebracht van de ziekte van Flatau-Schilder, situs inversus, en andere zeldzaamheden, maar bij de „cross-examination” in de getuigenbank bij een geval van „alleged drunk-in-charge” zal later misschien blijken, dat aan zijn kennis van de invloed van alcohol op lichaam en geest het een en ander hapert. De redactie verheugt zich daarom over de nieuwe druk van *Recognition of Intoxication*, een uitgave van de British medical Association, voor niet-leden verkrijgbaar op aanvraag bij het secretariaat tegen de prijs van 1sh.6 d.

— **PROEVEN OP MENSEN.** Een inzender in de *Lancet* (7 juni 1958, bl. 1230), maakt bezwaar tegen de (op bladzijde 1044 van deze rubriek vermelde) proeven die op Puerto Rico zijn genomen met stoffen die de ovulatie remmen: „first in volunteers....than in patients in a mental hospital”. De proefnemer antwoordt: „we reported on the administration of progesterone by mouth to a group of psychotic women and on the administration of a new oral progestin, 17 α ethinyl estra (5, 10)-eneolone, to a comparable group. The experiment was conducted in view of the reported efficacy of progesterone given by injection to women with certain types of psychosis”. Ter gelegenheid van deze therapeutische proefnemingen deed men waarnemingen over ovulatie, hetgeen zonder de actieve medewerking van de patiënten niet mogelijk zou zijn geweest. Van de toestemming van familieleden der patiënten had men zich verzekerd.

— **VACCINATIE TEGEN POLIOMYELITIS.** Er is nog al bezwaar tegen de wijze waarop de regering haar poliomyelitisvaccines „aan de man brengt”. Een inzender van de *Medical Officer* (6 juni 1958, bl. 337) stelt zich op het standpunt van de ouder, aan wie werd meegedeeld dat er drie vaccines van verschillende graad van veiligheid zijn. B en C bevatten een meer virulente dus gevaarlijker stam dan A, en A en B zijn strenger gecontroleerd. De strenge controle zal later ook gelden voor C, dat overigens slechts voor tijdelijke toepassing bestemd is. De inzender wijst erop, dat de leek hieruit zal hebben begrepen, dat de verantwoordelijke autoriteiten „are not very happy about its safety”. De ouder vernam dan verder dat, tenzij hij zijn kinderen met vaccine C liet intenten, er zeer weinig kans was dat zij voor het poliomyelitisseizoen nog aan de beurt zouden komen. „The whole